

SEMINARIUM VARADIENSIS

Anul XII
Numărul
9(86)
IUNIE
2016

Realizat de Seminarul Teologic Greco-Catolic „Sfinții Vasile, Grigore și Ioan”, Oradea

ICOANA SFINTEI TREIMI

În acest an universitar am scos în evidență, în fiecare număr al revistei noastre, câteva aspecte legate de iconografia bizantină, punând în centru, în fiecare lună, o sărbătoare importantă sau un model iconografic specific lunii respective. În luna decembrie am prezentat icoana Nașterii Domnului, în luna ianuarie Boboteaza, în martie Bunavestire, în mai – lună dedicată Sfintei Fecioare Maria – un model iconografic marian, iar acum, la finalul anului universitar, având în vedere că a doua zi de Rusalii sărbătorim Sfânta Treime, propun câteva elemente iconografice pomind de la o reprezentare a Preasfintei Treimi.

Întreaga viață liturgică și sacramentală a Bisericii are în centru Misterul Trinitar. Iconografia creștină, de asemenea, are ca temă principală acest mister, în ciuda dificultății de a-l reprezenta în conformitate cu doctrina creștină. Pentru exprimarea Misterului Sfintei Treimi iconografia a utilizat drept sursă biblică teofania arătării celor trei îngeri lui Avraam la stejarul Mamvri, în Vechiul Testament, teofania de la Botezul lui Hristos și cea din ziua Cinzecimii în Noul Testament.

Pentru reprezentarea iconografică a Sfintei Treimi, Biserica preferă scena biblică a vizitei celor trei îngeri la Avraam, lângă stejarul Mamvri: Apoi Domnul S-a arătat iarăși lui Avraam la stejarul Mamvri, într-o zi pe la amiază, când ședea el în ușa cortului său. Atunci ridicându-și ochii săi, a privit și iată trei Oameni stăteau înaintea lui; și cum l-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea Lor și s-a închinat până la pământ. Apoi a zis: „Doamne, de am aflat har înaintea Ta, nu ocoli pe robul Tău! Se va aduce apă să Vă spălați picioarele și să Vă odihniți sub acest copac. Și voi aduce pâine și veți mânca, apoi Vă veți duce în drumul Vostru, întrucât treceți pe la robul Vostru!” Zis-au Aceia: „Fă precum ai zis!” (Gen 18,1-5)

Locul numit Mamvri a devenit unul important. În fiecare vară avea loc o sărbătoare celebrată împreună de creștini, iudei și păgâni: „Eveii își aduceau aminte de originea lor din Avraam, păgânii de vizita îngerilor și creștinii de arătarea Fiului lui Dumnezeu lui Avraam”.

Icoana cea mai reprezentativă a acestui eveniment este

cea realizată de monahul rus Andrei Rubliov în anul 1425. Icoana îi reprezintă pe cei trei îngeri așezați în jurul unei mese unul lângă altul, fapt ce arată egalitatea lor în rang. Identitatea lor diferită este arătată prin diversitatea culorilor veșmintelor. În locul culiselor arhitecturale din fundalul altor reprezentări, Rubliov revine la fundalul biblic însă îi reduce considerabil dimensiunile. Îngerului din stânga îi corespunde o casă, celui din mijloc un arbore, iar celui din dreapta o stâncă. Acest fapt înalță cele trei figuri din planul narativului în cel al simbolului.

Tehnica folosită de Rubliov este una foarte interesantă.

Structura de bază este un cerc care le cuprinde pe cele trei Persoane în centru. Astfel nu este vorba de dominarea persoanei din mijloc asupra celorlalte două, chiar dacă este mai înaltă decât ele.

Interpretarea acestei icoane, atât a ordinii în care se află cele trei Persoane, cât și din punctul de vedere al identificării acestora, variază. Unii Sfinți Părinți susțin că este vorba de înfățișarea celei de-a doua Persoane a Sfintei Treimi – Fiul, însoțit de doi îngeri, iar alții spun că este manifestare a întregii Treimi. Oricum, în cazul interpretării ca vizită a Fiului împreună cu doi îngeri, se subînțelege prezența întregii Treimi, pentru că fiecare Persoană a Sfintei Treimi are Plinătatea Dumnezeirii: Hristos este Dumnezeu adevărat, de-o ființă cu Tatăl și cu Spiritul Sfânt.

Din punctul de vedere al ordinii așezării la masă a Îngerilor, există de asemenea două păreri. Paul Evdochimov susține că Îngerul din mijloc este Tatăl, cel din stânga este Fiul, iar cel din partea dreaptă este Spiritul Sfânt.

Afirmația lui Evdochimov se bazează pe mărturia unui contemporan al lui Rubliov, anume Sfântul Ștefan din Perm care a adus, din țara Zyrianiilor – Komi, (o regiune lângă munții Urali) o icoană care avea aceeași compoziție ca cea a lui Rubliov, însă se găseau inscripții în limba zyriacă deasupra fiecărui Înger: „îngerul cel din stânga poartă numele de Py, care înseamnă Fiul, cel din dreapta: Puiltos – Spiritul Sfânt – și cel din mijloc: Ai – Tatăl.

În icoana sa, Rubliov nu insistă foarte mult pe aspectul evenimentului istoric – nu-i găsim pe Avraam și Sara prezenți – însă nu îl desființează: Înlăturarea chipurilor lui Avraam și al Sarrei din icoană îndeamnă la pătrunderea mai aprofundată și la trecerea spre planul (...) „iconomiei divine”. Cei trei călători cerești formează „sfatul cel veșnic”; peisajul își schimbă semnificația: cortul lui Avraam devine palatul-templu, iar stejarul din Mamvri, pomul vieții.

Îngerii sunt așezați la masă în ordinea însușirilor specifice relatate de Simbolul Credinței, astfel: în stânga, cu haina de o culoare aproape indefinibilă, mantie aurie cu nuanțe deschise de maro și albastru-verzui, este Tatăl. Culoarea aurie reprezintă Lumina fără de asfințit, iar albastrul de la piept arată umanitatea pe care o are în inimă de la începutul Creației. În privința Persoanei din mijloc: Avem mărturii mai bogate în comparație cu celelalte și care merg până la indicația istorică exactă (din vremea lui Ponțiu Pilat); acesteia îi corespund precizia și claritatea culorilor Îngerului central, al cărui veșmânt are culorile obișnuite ale Fiului lui Dumnezeu întrupat (un chiton stacojiu și o mantie albastră).

Roșul hainei cu care este îmbrăcat reprezintă culoarea vieții, iar albastrul mantiei este culoarea umanității Sale. Mantia Îngerului din partea dreaptă, care îl reprezintă pe Spiriul Sfânt este verde-auriu, ceea ce înseamnă plinătatea puterilor, viață și tinerețe. Veșmântul cu care este îmbrăcat este albastru, fapt ce arată că este trimis omului în inima căruia sălășluiește.

Armonia cromatică pe care o întâlnim în icoana lui Rubliov este una dintre principalele ei atracții. Culorile Îngerului din mijloc, clare și evidente, se află în contrast cu ale celorlalți Îngeri. Albastrul întâlnit la Îngerul din mijloc într-o măsură mai mare decât la ceilalți, are o intensitate remarcabilă, pe când la cei doi este întâlnit doar sporadic, luminând precum niște pietre prețioase.

Schema compozițională a troiței lui Rubliov este în esență cea a tipului trinitar. Originalitatea lui constă

în reprezentarea atitudinii Îngerilor unul față de celălalt. Îngerul din mijloc nu mai privește spre privitor, ci spre Îngerul din stânga. La fel cel din dreapta. În acest mod, centrul de greutate al icoanei se deplasează în mod evident de pe Îngerul din mijloc pe cel din stânga. Rubliov aduce modificări semnificative și în gestică celor trei Îngeri. Dacă în reprezentările precedente jocul mâinilor era motivat doar de obiectele aflate pe masă, la Rubliov aceasta este atât de mică, persoanele sunt atât de strâns alăturate între ele încât scena nu lasă spațiu reprezentării altor obiecte în afara marelui disc în formă de potir aflat în mijloc. Mâna dreapta a Îngerului din mijloc trimite spre potir, Îngerul din stânga își ridică mâna dreaptă în semn de binecuvântare trimițând în direcția Îngerului din dreapta, care la rândul său, își coboară mâna dreaptă spre masă, mișcare ce repetă înclinarea capului. Dacă elementele iconografice sunt tradiționale, Rubliov le dă o semnificație nouă. Gestică Îngerilor nu mai este raportată la mâncare, dar este individualizată, raportându-se la persoane. În acest mod el nu a mai creat o figură individuală cu doi însoțitori sau trei figuri identice, ca în cazul ideal al tipului trinitar, ci trei persoane ireductibile și confundabile. Masa a dobândit caracter de altar, prin forma și dimensiunile sale, fapt ce trimite la celebrarea Euharistiei.

Fiind oaspete al lui Avraam, Dumnezeu îl face să iasă din propria-i lume în care era închis împreună cu Sara, iar acest lucru îl determină să-și manifeste ospitalitatea. Această realitate este simbolizată de însăși ieșirea din cort, în momentul în care Domnul apăruse. Dumnezeu, care este viața, vine la Avraam și la Sara care erau neputincioși în a da viață. Aici are loc un schimb de daruri: ospitalitatea lui Avraam este răsplătită de către Dumnezeu prin copilul pe care acesta îl va avea de la soția lui Sara, iar astfel el poate deveni ceea ce Dumnezeu i-a promis: tatăl unui neam mare.

Pr. Anton CIOBA
Rector

TINERII - PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE

Înalt Preasfinția Sa Agostino Superbo, arhiepiscop emerit de Potenza-Muro Lucano-Marsico Nuovo, fost asistent spiritual al Acțiunii Catolice Italiene și al Forumului Internațional al Acțiunii Catolice, a fost invitat la Oradea de către Părintele Rector Anton-Vasile Cioba. Înalt Preasfinția Sa Superbo și reprezentanții Acțiunii Catolice din Spania, Părintele ManoloVerdu și Miguel Ruiz s-au întâlnit cu tinerii din Oradea în seara zilei de 26 mai, în Aula Magna a Seminarului Greco-Catolic „Sfinții Trei Ierarhi”.

Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, i-a primit cu multă bucurie pe Înaltul ierarh Agostino Superbo și pe reprezentanții Acțiunii Catolice din Spania, subliniind în cuvântul de bun venit ideile importante ale Constituției Pastorale a Conciliului Vatican II – Gaudium et spes, anume: demnitatea persoanei umane și misiunea Bisericii în lumea contemporană.

În cuvântul adresat tinerilor din Oradea, Excelența Sa Agostino Superbo, a subliniat „importanța de a fi martori credibili ai învierii lui Hristos acolo unde ne aflăm. Să fim ziditori ai credinței celorlalți cu multă răbdare și milostivire ca făcând astfel să prezentăm în lume în mod concret Chipul Milostiv al Tatălui”.

Părintele Manolo Verdu, asistentul spiritual al Acțiunii Catolice din Spania, a subliniat în discursul pe care l-a adresat tinerilor orădeni importanța experienței personale a întâlnirii cu Isus cel Înviat, în acest sens adresând tinerilor întrebarea – când au avut ultima oară o experiență personală a întâlnirii cu Isus. Întâlnindu-l pe Isus înlăturăm singurătatea și ne umplem ființa cu bogățiile sale!

Mulțumim lui Dumnezeu pentru aceste daruri pe care ni le-a oferit din bogăția milostivirii sale!

REDACTIA

Seminarium Varadiensis

COBORÂREA SPIRITULUI SFÂNT

Iubirea lui Dumnezeu a fost sădită în inimile noastre de către Spiritul Sfânt, care locuiește în noi. Sărbătoarea Rusaliilor era una dintre cele trei mari sărbători evreiești. Mulți israeliți mergeau la Ierusalim, în pelerinaj, în acele zile, pentru a-l adora pe Dumnezeu în Templu.

Originea sărbătorii trimite la o foarte veche celebrare, când se mulțumea lui Dumnezeu pentru recolta din acel an, înainte de începerea culesului. Mai târziu și în timpul evenimentelor la care ne referim, în această zi se comemora promulgarea Legii lui Dumnezeu dată lui Moise pe muntele Sinai. Rusaliile se celebrau la cincizeci de zile de la Paște.

Prin planul divin, în Noua Alianță bucuria pentru recolta materială avea să se transforme într-o sărbătoare plină de o imensă fericire: venirea / coborârea Spiritului Sfânt cu toate darurile și roadele sale. „Deodată a venit din cer un sunet ca vâjâitul unui vânt puternic”

Spiritul Sfânt se manifesta sub înfățișarea elementelor ce însoțeau, în V.T., prezența lui Dumnezeu: vântul și focul.

Focul apare în Sfânta Scriptură ca fiind iubirea ce pătrunde totul, precum și ca element purificator. Astfel putem înțelege mai bine acțiunea realizată de Spiritul Sfânt în suflete. Focul produce și lumină și aceasta înseamnă și luminarea minții, claritatea nouă cu care Sf. Spirit face să se înțeleagă învățătura lui Isus. El face înțeles pe deplin adevărul predicat de Isus Hristos, desăvârșind revelația, confirmând-o prin mărturia divină.

În V.T. lucrarea Sf. Spirit este frecvent sugerată de „suflu”, care exprimă în același timp și delicatețea dar și forța iubirii divine. Vântul din ziua de Rusalii exprimă forța nouă, cu care iubirea divină se manifestă, erupe, în Biserică și în suflete.

Sfântul Petru arată mulțimii adunate în fața Cenacolului că se împlineau cele vestite de Profeți: „În zilele din urmă, zice Dumnezeu, voi turna Spiritul meu peste orice făptură...” (Ioel 2,28).

Cei care primesc Spiritul Sfânt nu sunt doar un număr de privilegiați, aidoma însoțitorilor lui Moise sau a Profeților, ci toți oamenii, în măsura în care îl primesc pe Hristos și învățătura Lui.

Coborârea Spiritului Sfânt nu a însemnat un fapt izolat în viața Bisericii, deoarece El însoțește Biserica servind-o în continuare până la sfârșitul veacurilor.

Dumnezeu lucrează în noi prin Spiritul Sfânt, revărsându-și binecuvântările asupra noastră, cu grijă și cu iubire paternă, pentru a ne deștepta, a ne mișca, a

ne îndemna și a ne atrage spre virtuțile sfinte, spre tot ceea ce ne poate îndrepta spre viața eternă. Acțiunea Lui în suflete vine să salveze, să vindece, să lumineze.

La Rusalii, apostoli au fost întăriți în misiunea lor de a anunța, ca martori ai lui Isus, Vestea cea Bună tuturor neamurilor.

De atunci, toți creștinii avem misiunea de a vesti și de a cânta minunile făcute de Dumnezeu în Fiul lui și în toți cei ce cred în El.

Dacă vom înțelege că sfințenia și eficacitatea apostolică a vieții noastre depinde de harul Spiritului Sfânt, atunci vom simți mereu nevoia de a-l ruga să aprindă și să întrețină în noi credința, să spele tot ce e murdar, să ude tot ce e uscat și sterp, să vindece tot ce e bolnav; deoarece știm bine că există pete în noi și părți rele, care nu dau rod, fiindcă sunt uscate, precum și părți bolnave, și delăsare și multe mici greșeli ce trebuie îndreptate.

Este nevoie să-i cerem și o mai mare ascultare pentru a putea recunoaște inspirațiile și mișcările Sf. Spirit, cu inimă curată.

Pentru a fi atenți față de inspirațiile și mișcările Sf. Spirit în sufletele noastre este necesar să ne oprim la trei realități, atitudini fundamentale ale noastre în raport cu Sf. Spirit: docilitatea (ascultarea), viața de rugăciune și asumarea crucii.

Docilitatea, în primul rând față de Sf. Spirit, căci El prin inspirațiile sale dă ton supranatural gândurilor, dorințelor și faptelor noastre, El ne dă lumina ca

să dobândim conștiința vocației noastre personale și puterea de a realiza tot ce așteaptă Dumnezeu de la noi.

Viața de rugăciune este absolut necesară, pentru că ascultarea și dăruirea creștinului se nasc din iubire. Iar iubirea are nevoie și duce spre dialog, conduce la cunoaștere și prietenie. Viața creștină cere un dialog constant cu Dumnezeu, unul întreit și la această intimitate ne conduce Sf. Spirit. Să ne obișnuim să ne rugăm Sf. Spirit, să-i cerem ajutorul în sfințirea noastră și să-l simțim mereu aproape.

Asumarea crucii este importantă, pentru că în însăși viața lui Hristos Calvarul a precedat Învierea și Rusaliile, și acest lucru trebuie să se petreacă în viața fiecărui creștin. Sf. Spirit este rodul Crucii, al dăruirii totale în Dumnezeu, a căutării exclusive a gloriei Lui și al renunțării la noi înșine ca făpturi aflate sub ispitiri. Amin!

Pr. Anton RUS
Asistent spiritual

DOMNUL SE ÎNALȚĂ LA CER

În multe limbi neolatine actuale, examenului de Bacalaureat i se zice „de Maturitate” pentru că acesta reprezintă proba maturității unui tânăr; în sărbătoarea Înălțării Domnului la Cer, comunitatea lui Isus trăiește un soi de „Bacalaureat”: Învățătorul Isus iese din scena lumii și începe istoria Bisericii, în care actorii principali vor fi apostolii, „studenții” de ieri.

Înălțarea la Cer ne arată că, în evenimentul Învierii, istoria lui Cristos nu s-a încheiat: viața Lui urmează un itinerar, iar Învierea nu este niciodată ultima etapă, întrucât mai există o ultimă țintă de atins: Tatăl. La fel este și viața noastră: destinația noastră finală este Dumnezeu, iar scopul creștinismului este transformarea fiecăruia dintre noi: de la a fi îndreptați spre noi înșine, la a fi îndreptați spre Tatăl.

Așa cum scria C.S. Lewis în cartea sa Sfaturile unui diavol bătrân către unul tânăr, lucrarea ispitorului este cea de a ne face să ne gândim mult la viitor (care este indefinit), dar niciodată la veșnicie (care este sigură și definită), aceasta fiind – altfel spus – dragostea nețărmurită pe care Tatăl o are pentru noi – pentru fiecare dintre creaturile Sale.

Atunci când scăpăm din vedere certitudinea veșniciei și destinația noastră în și spre Dumnezeu, sfârșim prin a trăi pentru lucruri meschine. Dar care este oare drumul către Cer, pe care să-l parcurgem cu simțământul că suntem destinați pentru lucruri cu adevărat mărețe?

În una dintre pericopele biblice în care ni se povestește evenimentul Înălțării, Isus dă câteva indicații precise în cadrul ultimului discurs pe care îl ține apostolilor înainte de suire:

- **rămâneți în oraș** (Lc 24,49) – firește, Domnul se referă la Ierusalim, dar nu ca la o împreunare de construcții, ci ca la o împreunare în care oamenii stau unul cu celălalt. Mai precis, este o invitație la a rămâne împreună în comunitate, sprijinindu-se unul pe celălalt. „Orașul” în care cere Isus să se rămână, Ierusalimul, ne duce cu gândul și la templu: e ca și cum le-ar spune: rămâneți uniți în locul de rugăciune, locul în care Dumnezeu se manifestă, uniți în lauda pe care o aduceți împreună. În activitatea lor misionară, apostolii vor duce cu sine merindea aceasta a rugăciunii făcută unul cu celălalt, unul pentru celălalt. Pentru început, apostolii vor rămâne în templu: există un timp al vieții marcat de o atitudine statică (precum în viața de student timpul

alocat formării și studiului), care servește la a ne lăsa conduși spre scopul real; apoi vine și timpul acțiunii...

- **până când veți fi îmbrăcați cu putere de sus** (Lc 24,49), continuă Domnul indicația sa. Referința este clară, a fi „îmbrăcat cu putere de sus” se referă la Rusalii, la coborârea Sf.Spirit, însă este interesantă această idee a „îmbrăcării”. Deja în prima carte a Scripturii, după păcat, Adam și Eva caută ceva cu care să se îmbrace, ceva care să le ascundă goliciunea și fragilitatea umană, dar recurg la o îmbrăcămintă firavă, nedemnă de statura lor de oameni, nepotrivită pentru gravitatea și adâncul abisului lor. Există însă o îmbrăcare pe care doar Dumnezeu i-o poate da omului – Spiritul Sfânt, o haină mult mai deplină și mai potrivită pentru natura, măreția și fragilitatea umană. Din moment ce-L vor primi pe Mângâietorul, apostolii nu-L vor avea doar pentru ei înșiși ca putere și veșmânt, ci-L vor putea dăru și altora.

- **Și ridicându-și mâinile, (Isus) i-a binecuvântat, iar în timp ce îi binecuvânta, s-a îndepărtat de ei și a fost ridicat la cer** (Lc 24, 50-51). Poate că atunci când ne gândim la „binecuvântare” ne vin în minte doar gesturile ori formulele binecuvântărilor pe care le dau preoții. Însă dacă ne gândim la semnificația biblică a binecuvântării, aceasta reprezintă și o trecere juridică a proprietății în favoarea celui binecuvântat, o încredințare efectivă a unei moșteniri, a unei avuții. Isus se retrage de pe scena vizibilă a lumii, însă – prin binecuvântare – dă apostolilor Săi puterea și mandatul Său.

Este ca și cum tot ce are El – viață, cuvânt și putere – le este dat lor, pentru ca ei să acționeze în numele Lui.

Îmi revin în minte cuvintele unui cântec italian: le regăsesc deosebit de actuale în contextul Înălțării, în care Isus iese de pe scena lumii, dăruindu-ne nouă, prin binecuvântare, mandatul și darurile Sale. *Cristos nu are mâini, /are doar mâinile noastre/ pentru ca să facem astăzi munca Lui./ Cristos nu are picioare/ are doar picioarele noastre/ pentru a-i călăuzi pe oameni pe cărările Sale./ Cristos nu are buze/ are doar buzele noastre/ pentru a povesti despre El oamenilor de astăzi./ Cristos nu are mijloace/ are doar ajutorul nostru/ pentru a-i conduce spre El pe oamenii de astăzi...*

Pr. Cristian SABAU
Asistent spiritual

CÂTEVA REFLECȚII DESPRE RENAȘTERE ÎN MUZICĂ (III)

Când da Vinci picta, întotdeauna căuta acompaniament muzical, pentru a-i stimula simțurile și inspirația. El credea să atunci când toate simțurile sale sunt treze, mintea i-ar putea fi hrănită mai bine și ar fi mai productivă. Poate că toate capodoperele sale de care ne bucurăm azi s-au născut cu note muzicale care zburau în preajmă-i.

Aceasta ridică întrebarea: L-a pus pe da Vinci faptul că a învățat să cânte la instrumente muzicale și să compună pe calea de a deveni un geniu? Nimeni nu poate răspunde la această întrebare cu siguranță. Dar cred că a avut un impact.

Ascultând (muzică, sunete și liniște), auzul a fost al doilea pe lista sa de simțuri și a scris mult despre importanța dezvoltării tuturor simțurilor în armonie, pentru a atinge cele mai înalte niveluri de conștiință. El a scris chiar și a acordat o deosebită atenție echilibrului care trebuie acordat raportului dintre Artă și Știință. După da Vinci, cele două sunt inseparabile și sunt absolut necesare pentru a se putea atinge înțelegerea logicii și frumuseții acestei lumi.

Muzica este o nevoie umană care bucură frumusețea și sub acea pătură de frumusețe se află detaliile, precizia, logica și codul sunetului organizat. Cei care ating înțelegerea muzicii și a frumuseții ei vor reuși să își dezvolte un intelect care va putea să descopere, să analizeze, să raționalizeze și să își dezvolte un intelect cu care să poată aspira să devină creativi și productivi ca Leonardo.

Dar Leonardo da Vinci a fost doar un „secundar” în muzica renașcentistă și, nota bene, a nu îl confunda pe Leonardo da Vinci cu compozitorul preclasic Leonardo Vinci, un alt italian, compozitor, care a trăit între 1690 și 1730 și care a fost cunoscut în special pentru cele 34 de opere ale sale. Leonardo Vinci a compus și mai multe lucrări de muzică de cameră, „Trisonate” în speță, gen la modă în perioada respectivă.

Perioada Renașterii în muzică se întinde de pe la jumătatea secolului XV până pe la jumătatea secolului XVII, vreo 200 de ani.

Fenomenul este complex, cu atât mai mult cu cât este reflectat în toate straturile și păturile sociale. Vorbim aici despre muzica societății înstărite și despre muzica din biserică, ambele mergând destul de apropiat, pe de o parte, iar pe de altă parte vorbim despre muzica din popor, influențată și ea de tradițiile de pe la curțile marilor demnitari ai vremii, care își alegeau trupele de teatru ambulant pe care le angajau pentru reprezentații sau trupe și/sau compozitori, așa numiții kapelmeister, care erau muzicieni ai curții.

O categorie aparte au fost trubadurii, care, umblând din sat în sat, de la curte la curte, din țară în țară, din cultură în cultură, din tradiție în tradiție, duceau și transmiteau elementul înnoitor ca într-un soi de polenizare a materialului informațional în sunet. Balada a fost genul cel mai răspândit al momentului. Ea avea atunci același conținut și același stil și formă de prezentare ca și astăzi: melodie lentă, variată ca și linie melodică, în tempo liber de cele mai multe ori care, prin conținutul epic sensibiliza sufletele, impresionând nu doar prin mesajul epic, se folosea și de

mijloace strict emoționale, mergând pe emoții puternice și pe sensibilizarea, uneori în exces a „corzilor sufletelor”.

Pe tărâm „cult”, muzica renașcentistă reprezintă în primul rând „Vârsta de aur a polifoniei”. Genurile cele mai des reprezentate sunt „messele”, „madrigalele” (inspirate din baladele trubadurilor, dar „șlefuite” de meșteșugul unor compozitori de curte, de cele mai multe ori de mare valoare), sau „motetele”, care, din veșnica dorință a omului de a complica lucrurile, ajung să aibă zeci de linii melodice suprapuse, uneori chiar de câte 12 -16, astfel încât, într-un cor, se ajungea să își cânte fiecare corist partitura sa.

Compozitorii reprezentativi ai Renașterii sunt Claudio Monteverdi (1567-1643), care are un rol determinant în dezvoltarea muzicii monodice și face, încet dar sigur, trecerea către genul operistic, Andrea Gabrielli (1510-1586) și Giovanni Gabrielli (1553-1612), ambii aducând nou grupul de instrumente de alamă (cvintete în special), specifice perioadei respective. De asemenea, Tomas Luis De Victoria (1548-1611), cunoscut și ca Tomaso Da Vittoria este reprezentantul principal al școlii de muzică de la Roma. Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525-1594) care poate că nu este greșit a se afirma că este reprezentantul cel mai de seamă al Renașterii în muzica vocală și care, cu a sa „Missa de Beate Virgine”, compusă în 1570, face trecerea spre Baroc.

De altfel, din punct de vedere teoretic, sunt importante scrierile compozitorului flamand Johannes Tinctoris (1435-1511), în care el prezintă și susține tendințele înnoitoare în muzică.

Una peste alta, Renașterea a fost un moment crucial, de cotitură și pentru muzică, așa cum a fost pentru toate celelalte domenii ale civilizației la momentul respectiv, însemnând nu doar re-desenarea bazei materiale: crearea tiparului a influențat și muzica, prin creșterea vitezei de propagare a creațiilor muzicale, crearea de noi instrumente muzicale, re-crearea sau re-desenarea instrumentelor existente, în scopul dezvoltării și îmbunătățirii sonorității lor, în funcție de noile cerințe ale publicului re-educat din punct de vedere estetic. De asemenea, au apărut genuri noi de muzică, mult mai complexe și mult mai elaborate, mergându-se uneori prea departe și încercându-se exagerat materialul sonor, așa cum am văzut în cazul motetelor. S-au pus bazele unei noi organizări a acestei arte, pentru care momentul de glorie va fi mai târziu, pentru că Renașterea a fost doar momentul de pornire pentru ceea ce urma să devină mai târziu Baroc, Clasicism, Romantism, perioade care au avut nevoie de Renaștere pentru a putea apărea și pentru a se dezvolta.

Iar ca încheiere, nu cred că un alt citat decât acesta poate fi mai edificator despre rolul muzicii între celelalte arte „**Muzica este poate ultimul cuvânt al Artei, așa cum Moartea este ultimul cuvânt al Vieții!**” (Heinrich Heine).

Viorel BĂDICEANU

Anul II

HIROTONIREA ÎNTRU DIACON A FRATELUI SEVERIAN

În cadrul Sfintei Liturghii arhieresti celebrată în Capela Seminarului „Sfinții Trei Ierarhi” din Oradea, miercuri, 18 mai 2016, fratele Severian Sebastian Ioan Dod a fost hirotonit diacon, prin

punerea mâinilor Preasfinției Sale Virgil Bercea.

Fratele Severian, călugăr la Mănăstirea „Sfântul Nicolae” din Șumal, a primit tunsura monahală în 19 august 2012, este originar din parohia Ardud, absolvent al Seminarului și al Facultății de Teologie Greco-Catolică din Oradea și absolvent al unui master la Institutul Pontifical Oriental din Roma.

La Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, alături de Preasfinția Sa Virgil, au concelebrat Părintele Rector Anton Cioba, Preacuviosului Ieromonah Teodor Tarcisiu Roman și părinții spirituali Anton Rus, Cristian Sabău și Cristian Tiselică.

Îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să-i dăruiască robului Său Severian diaconie curată și neprihănită și să-l umple de toată credința, dragostea, puterea și sfințenia.

Antoniu SUCIU
Anul IV

FESTIVITATEA DE ABSOLVIRE A PROMOȚIEI 2016

„Gaudeamus igitur” a răsunat în 27 mai din piepturile a 28 de absolvenți ai ciclului de licență și master care s-au aflat pentru ultima dată în aulele de curs ale Facultății de Teologie Greco-Catolică din Oradea, departament al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, în cuvântul de deschidere a subliniat importanța credinței în inima fiecăruia: „să avem mereu prezent în mintea și în inima noastră momentul în care l-am întâlnit pe Hristos și ne-am îndrăgostit de el. Această dragoste pentru Hristos care a determinat în noi urmarea teologiei”.

Părintele conferențiar universitar doctor Alexandru Buzalic a strigat pentru ultima dată catalogul adresând absolvenților cuvinte de încurajare pentru ceea ce vor urma în viitor, subliniind importanța celor două aripi, cea a rațiunii și cea a credinței cu care spiritul uman se înalță spre contemplarea adevărului. Dumnezeu este cel care a pus în inima omului dorința de a cunoaște adevărul și, în definitiv, de a-l cunoaște pe el întrucât, cunoscându-l și iubindu-l, să poată ajunge la adevărul întreg despre sine însuși (Fides et ratio).

Șefii de an, atât de la programul master, cât și de la licență, au adresat mulțumiri Preasfințitului, cadrelor didactice și tuturor celor care i-au sprijinit în parcursul formativ. Cursul s-a încheiat cu o rugăciune adresată Preasfintei Fecioare Maria rugându-o să îi păstreze în continuare sub mantia sa ocrotitoare!

Cristi NEAGOE
Anul II

LUMEA IDEILOR LUI PLATON ȘI MORALA CREȘTINĂ (III)

Din primele secole, filosofii și-au orientat sensurile operelor proprii în jurul triadei valorice Adevăr - Frumos - Bine. Astfel toate lucrările filosofice apărute încă din acele timpuri au dezbătut și s-au dezvoltat în jurul temelor mai sus menționate. Nici Platon n-a putut face excepție; din contra, el imprimă în lucrările sale o continuă mișcare filosofică. Începând cu „Dialogurile din tinerețe”: Hippias minor, Alcibiade, Apologia lui Socrate, Euthiphron, Criton, Hippias major, Charmides, Lahes, Lysis, Protagorar, Georgiusși Menon, trecând prin cele de maturitate: Banchetul, Phaidon, Phaidros, Statul(Republica), Ion, Menexenos, Eutidemos și Cratylus, sfârșind cu cele de bătrânețe: Parmenides, Theaitetos, Sofistul, Politicul, Philebos, Timaios, Critias, și Legile. Am folosit în acest itinerariu lucrările: Platon, vol.V-VII; Vasile Muscă, Introducere în filosofia lui Platon; Gh. Vlăduțescu, Filosofia în Grecia veche; Noul Testament.

Prin toată opera sa, Platon a vrut să dea o alternativă de conducere a societății ateniene din acea epocă. În acest sens, el a atras atenția asupra erorilor și greșelilor care se petreceau în societate.

În „Dialogurile din tinerețe” întâlnim această idee în opera Apologia lui Socrate. Astfel, pericolul cu adevărat ruinător pentru cetate îl reprezintă absența unor buni cetățeni, capabili să-și asume responsabilitățile acestei calități, lăsându-se conduși numai de adevăr și virtute. Socrate pune degetul pe rană, oprindu-se asupra a ceea ce orice spirit liber ar trebui să posede: recunoaștere sinceră a propriei necunoașteri, ignoranțe. Conștiința propriei ignoranțe este singura capabilă de a-l arunca pe om în neliniștea și nemulțumirea stimulativă, îndreptându-l pe acesta către cercetare și cunoaștere.

În Alcibiade 1, Socrate dialoghează cu tânărul Alcibiade, dornic de afirmare în zona politicului, care mânat de interese de ascensiune pe ierarhii nu-și recunoaște ignoranța. În lipsa conștiinței ignoranței, acesta nu s-a arătat niciodată dornic să-și acopere necunoașterea prin cunoaștere. Acest orgoliu întâlnit în Alcibiade, contrastează în acest punct cu modestia lui Socrate care recunoaște că nu știe nimic, cu excepția faptului că știe că nu știe.

Trecând în domeniul moralei creștine, întâlnim în dese rânduri pilde prin care evangheliștii ne istorisesc fragmente cu caracter filosofic privind ideea recunoașterii de către om a limitei proprii și a prosternării omului în fața puterii lui Dumnezeu.

Astfel, Sf. Ioan Botezătorul vorbește despre Mântuitorul Isus Cristos: „Eu botez cu apă, dar în mijlocul vostru stă unul pe care voi nu-l cunoașteți. Acesta este care vine după mine, care mai înainte de mine s-a făcut, căruia nu sunt vrednic să-i dezleg nici cureaua sandalelor lui”. (In 1, 26-27)

În Dialogurile de la maturitate Platon descrie cum Socrate printr-o maieutică magistrală îl determină

pe tânărul Thrasymachos să recunoască realitatea că nedreptatea aduce dezbinare. Deși pornit să-l anihileze pe Socrate printr-o filosofie eronată asupra nedreptății, în sensul că cei care fac nedreptatea sunt fericiți și vrednici de cinste, sfârșește în cele din urmă a accepta filosofia socratiană. Este acceptată ideea că nedreptatea oriunde este înfiripată, cetate, familie sau oaste, mai întâi lipsește obștea aceea de puțința de a face ceva laolaltă din pricina vrajbei și a deosebiriilor și apoi „o face să fie dușmană sieși, oricărui potrivit cât și omului drept”. (Republica V pag. 115, 352a).

Trecând în domeniul religiei creștine, ne întâlnim cu situația când Isus le arată cărturarilor și fariseilor care voiau să-l prindă în vorbă imposibilitatea răului de a construi binele și a putea dăinui în mod trainic într-un sistem: „Dar Isus, chemându-i la sine, le grăi lor în pilde: «Cum poate satana să scoată pe satana? Și dacă o împărăție se dezbină în sine, nu poate casa aceea să stea. Deci dacă satana s-a sculat însăși asupra sa și s-a dezbinat, nu va putea să dăinuiască, și gata este să se sfârșească»” (Mc 3, 23-27)

După ultima călătorie făcută la curtea din Siracusa în Sicilia (361-360 î. Cr.), Platon intră definitiv pe făgașul de bătrânețe a vieții sale, având de dus ca bagaj, dacă s-ar putea spune devenit insuportabil, o experiență de viață plină de deziluzii provocate mai ales de loviturile sorții. Negăsind acel despot luminat în Atena, întors de trei ori din Sicilia cu mâinile aparent goale, Platon va avea suficiente motive spre a-și justifica renunțarea sau cel puțin a-și revizui unele poziții fundamentale ale gândirii sale. Oboseala, obsesia înfrângerii, vârsta înaintată, îi aduc în față imagini hâde, fiind mai convins ca oricând de imperfecțiunile naturii omenești. Retras din activitatea școlară și de cercetare, lăsând Academia, Platon se va concentra mai intens asupra idealului său politic, dar de data aceasta exclusiv pe plan teoretic.

Avem în față două firi platoniene. Una uscată de bătrânețe, putredă în deziluzii, ajunsă în neputința de mai rezista mersului pragmatic și istoric al omenirii, un antic Don Quijote al filosofiei în luptă cu morile de vânt ale antifilosofiei cotidiene, și alta renăscută din propria cenușă o lume platoniciană a „umbrelor” pământene ce strălucesc de milenii în cultura universală, prin monștrii sacri din lumea ideilor lui Platon, o lume a vieții și a morții dar și o lume a învierii, o lume filosofică care se aproprie ca structură și destin de lumea perfecțiunii atemporale, o lume care-și regăsește rădăcini și corespondențe în marea dimensiune a moralei creștine care de mai bine de 2000 de ani dă roade și încolțește precum bobul de grâu ce îngropat în pământ renaște la viață biruitor prin învierea Domnului Isus Cristos.

Valeriu Valerian Ioan

Anul I

RUGĂCIUNI MARIANE LA GROTA SEMINARULUI

După cum se știe, Biserica a stabilit ca luna mai să fie dedicată Preacuratei Fecioare Maria. În cinstea acestei solemnități, Seminarul Teologic greco-catolic "Sfinții Trei Ierarhi" din Oradea a organizat diferite programe de rugăciune în cinstea Maicii Domnului, animate de diferite grupuri de tineri, asociații de laici și parohii din Oradea, printre care menționăm: Seminarul, Terțiarul franciscan de la mănăstirea franciscană „Adormirea Maicii Domnului”, credincioșii parohiei Olosig, studenții laici împreună cu elevii Liceului Greco-Catolic, Oratoriul Don Orione, ASTRU, credincioșii Catedralei Sf. Nicolae, Reuniunea Mariană, AGRU, asociația Viața Ascendentă, Asociația Familiilor și Asociația Caritas Eparhial Oradea.

În cadrul rugăciunilor mariane – Paraclisul, Acatistul Maicii Domnului și Rozariul – , ipodiamonii noștri au susținut meditații pe diferite teme mariane: Bunavestire, Neprihănită Zămislire, Fecioria perpetuă a Mariei, Înălțarea Maicii Domnului cu trupul la cer, Theotokos-Maternitatea divină, Vizita Mariei la Elisabeta și Figura Femeii în Apocalipsă. Prin aceste meditații s-a accentuat rolul Sfintei Fecioare în istoria mântuirii noastre. După cum spunea și părintele Francesco Bamonte: „Misiunea maternă a Mariei față de noi a apărut în toată va-

loarea sa după Ridicarea ei la Cer și este destinată să se prelungească în decursul veacurilor până la sfârșitul lumii. Odată intrată în împărăția cerească a Tatălui, mai aproape de Fiul ei divin și, deci, mai aproape de noi, ea poate să exercite misiunea de mijlocitoare maternă, misiune care i-a fost încredințată de către Providența Divină”.

Cultul Maicii Domnului s-a dezvoltat îndeosebi după Sinodul al III-lea Ecumenic de la Efes (431), sinod la care s-a combătut erezia lui Nestorie, care nu o recunoștea pe Sfânta Fecioară ca Născătoare de Dumnezeu. Iar de această sfințire se leagă și pururea fecioria sa, proclamată la Sinodul al V-lea Ecumenic de la Constantinopol (553). În acest sens, de atunci și până în zilele noastre i se atribuie un cult de supravenerare – hiperdulie – superior sfinților și inferior lui Dumnezeu, pe care-L adorăm. De altfel, Maica Domnului este proclamată de Biserică drept regină a cerului și a pământului, care mijlocește neconținut între noi și Preasfântul ei Fiu

Cristian HODUȚ / Claudiu BAIDOC

Anul I

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Coordonator: pr. Anton CIOBA

Redactor: Antoniu SUCIU

Din redacție: Viorel BĂDICEANU, Giusepe GHIURCĂ, Paul MĂRINCEAN, Andrei MOTYKA, Cristi NEAGOE, Gabriel PINTEA

ADRESA REDACȚIEI

Seminarul Teologic Greco-Catolic,
Parcul Traian, 20, Oradea, Bihor, România.

E-mail: seminaroradea@yahoo.com

www.seminaroradea.ro